

Lino verdenė

Turistinė vertė

Sinonimai

Lino versmė,
Bavainiškės šaltinis

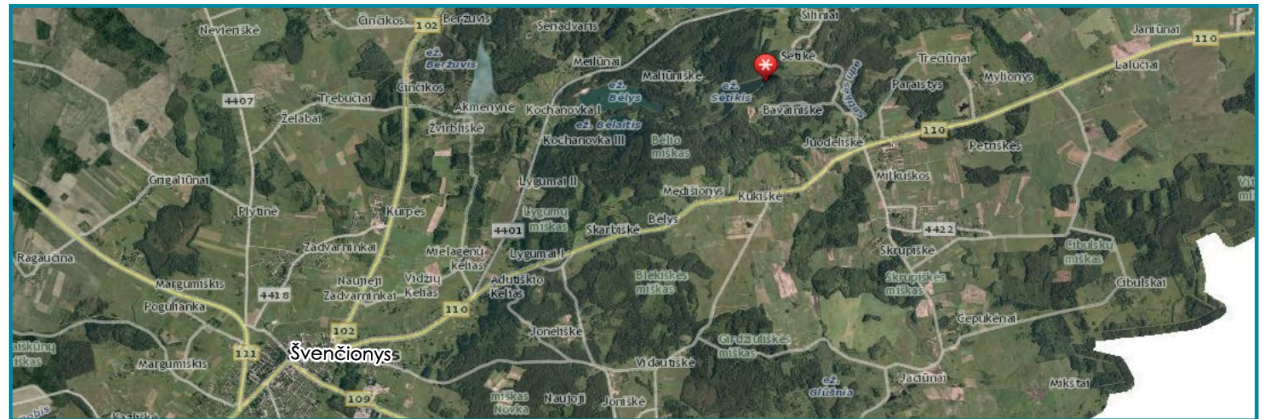
Koordinatės

LKS: 643233; 6116469

Adresas

Švenčionių r. sav.,
Švenčionių sen.,
Bavainiškės vls.,
Švenčionių girininkija
(13 kvartalas), Sėtikio ežero
rytinė pakrantė, Sirvėtos
regioninis parkas, Sirvėtos
kraštovaizdžio draustinis

Valstybės saugomas gamtos
paveldo objektas (1985)

Aplinka

Lino verdenė yra pušynu apaugusios kalvos, kurios aukštis 15–17 m, šlaito apatinėje dalyje, arti Sėtikio ežero (6–10,5 m nuo jo). Aukščio skirtumas tarp šaltinio ir Sėtikio ežero lygio – 0,85 m. Šaltinio absoliutinis aukštis apie 171,2 metro. Šaltinis yra kylantis, jo išeiga sutelkta, nemigruoja. Šios išeigos (duburio) ilgis 1,5–1,8 m, plotis 0,45–0,5 m ir telpa pasagos formos baseinėlyje, kuris nuo ežero pusės patvenktas akmenine sienele ir yra 40–47 cm gylio. Dugnas kietas (smėlis su nedideliais rieduliais), daug kur pasidengęs žaliadumbliais ar rudadumbliais. Vanduo iš baseinėlio persilieja per akmeninės sienelės viršų ir nuteka į Sėtikio ežerą 15–20 cm pločio ir apie 8 m ilgio sekliomis trimis vagomis. Likusi, aukštesnė, t. y. virš šaltinio išeigos duburio esanti sufozinio cirko, kurio dydis apie 12 × 15 m., dalis yra priaugusi vešlios žolės, daug čia želia asiūklių ir kitokių vandens augalų.

Dabartinė būklė, kaptazas

Iš lauko akmenų sumūryta nauja 30 cm pločio ir 60 cm aukščio patvankos sienelė (anksčiau buvo medinė) su trimis latakais viršuje, kurie yra iš bazaltinio pjauto akmens. Sufozinio cirko šlaito apatinė dalis sutvirtinta išpaustais į minkštą gruntą 20–30 cm skersmens rieduliais.

Vandens fizikinės savybės

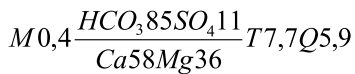
Vanduo skaidrus, bespalvis, be kvapo, skonis šiek tiek primena pelkių su geležimi vandenį. Šaltas (temperatūra 7,7 °C), ištirpusio deguonies koncentracija 1,35 mg/l, pH = 7,75, Eh = -35 mV. Redukcinė aplinka (rH = 14), ištakoje matoma geležingų nuosėdų.

Vandens cheminės savybės

Vanduo gėlas, turi mažai mineralinių medžiagų (421 mg/l), santykinai kietas (bendrasis kietumas 4,93 mg-ekv/l), pasižymi karbonatiniu lengvai pašalinamu kietumu. Jame nedaug natrio (5,5 mg/l), chlorido (7 mg/l), organinės medžiagos. Geležies koncentracija 0,1 mg/l.

Cheminės sudėties formulė (ekv/%)

Nustatomo komponento pavadinimas	Nustatyta vertė		
	mg/l	mg-ekv/l	ekv. proc.
Ištirpusių mineralinių medžiagų suma	421		
Sausoji liekana 180 °C	275		
Bendrasis kietumas		4,93	
Karbonatinis kietumas		4,79	
Nekarbonatinis kietumas		0,14	
Anijonai:			
Chloridai, Cl ⁻	7	0,20	3,54
Sulfatai, SO ₄ ²⁻	31	0,65	11,50
Hidrokarbonatai, HCO ₃ ⁻	292	4,79	84,78
Nitritai, NO ₂ ⁻	0,14	0,00	0,00
Nitratai, NO ₃ ⁻	0,40	0,01	0,18
Katijonai:			
Natris, Na ⁺	5,50	0,24	4,62
Kalis, K ⁺	1,10	0,03	0,58
Kalcis, Ca ²⁺	94	4,69	58,46
Magnis, Mg ²⁺	27	2,22	36,35
Amoniakas, NH ₄ ⁺	0,05	0,00	0,00
Kitos analitės:			
pH, pH vienetai 20 °C	7,67		
Permanganato skaičius, mg O/l	2,40		
Bendroji geležis, mg/l	0,10		
Savitasis elektros laidis, μS/cm	399		

Tautosakinės, kraštotyrinės, istorinės žinios

Šis saugomas respublikinės reikšmės gamtos paminklas yra svarbus tiek gamtiniu, tiek istoriniu-mitologiniu aspektais. Šaltiniu ir jo aplinka prasideda saugomų gamtos bei kultūros paveldo objektų ir kraštovaizdžio požiūriu unikalų teritorijų grandinė Sirvėtos kraštovaizdžio draustinyje. Visa ši teritorija apipinta sakmėmis ir padavimais, kaip ir pats šaltinis. Vietos gyventojams „Lino verdenė“ nuo seno yra ypatinga, sakrali vieta.

Šlaite aukščiau Lino verdenės, kur yra likusi gana lygi vieta, maždaug prieš 50 metų stovėjo trobelė, kurioje kažkokia moterėlė už pinigus pardavinėjo šaltinio vandenį. Tokiu būdu ji prisitaupė tiek pinigų, jog už juos kažkur nusipirko gerą namą. Šaltinį yra tvarkęs vienas senas žvejys mėgėjas, Bavainiškos vienosėdžio savininko B. Česukėno sūnus, tačiau ir gerokai anksčiau šaltinis buvęs patvenktas (Linčius, 1990).

Šaltinio vandeniui žmonės gydėsi akis, apšaušias vietas, paviršines odos žaizdas. „<...> Dar nešdava babas ir kokius pinigus ten aukodava, senovėj <...> „prisiminimai“ dar koki tai buvi. Saka ty aukodava – pinigų sviesdava ton versmėn gal dėl kokios gyvybės arba sveikatos kakios“. „Kapeikas kai kada prie ruskio dėdavo. Visas ligas anas gydo“ (Vaitkevičius, 2006).

Tipas

Kylantis erozinis

Režimas

Nuolatinio veikimo

Vandeningumas

Vidutinio vandeningumo reikšmingas šaltinis (debitas – 5,88 l/s)

Vandens tipas

Kalcio, magnio hidrokarbonatinis, sulfatinis

Aprašė:

P. Gedžiūnas, Z. Zanevskij,
K. Kadūnas, 2012